

ՏԱՍՆԵՐՈՐԻՒ ՏԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 թուրք. կէս տարեկանը 6 թուրք.
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թղթվում գրվում են միմյանց անդադրադատման մէջ:

Ընտանոցագրայինը գինում են ուղարկել
Tifliss. Redakcia «Mekak»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Ուղարկուողները ընդունվում է ամեն լիցուով:

Յայտարարութիւնները համար. գնարժէք են
խորանցիկը թուին 2 կոպեկ:

ԲՈՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կիրակեայ դպրոցները — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
Յիշելով, Նաանկ Ս. Պետերբուրգից, Նաանկ Յա-
նայից, Նաանկ Իզմիրից, Նաանկ Գանձակից,
Նաանկ Վաղարշապատից, Նաանկ Երևանից,
Նաանկ Լուրից — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, Գեր-
անձաւ Թիւրքիա, Տրանսիա, Արաւսիքի լուրերը
— ԵՄԻՆ ԼՈՒՐԵՐ — ՅԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ԿԻՐԱԿԵԱՅ ԴԱՐՈՑՆԵՐ

«Մշակի» երեկվայ համարում
ընթերցողը կարգացած կը լինի
խմբագրին ուղղված պ. Քաթման-
նեանցի մի նամակ, որով պարո-
նը յայտնում է թէ կառավարու-
թեան թողալով իրենց բաց է
անում Հաւարարում կիրակեայ
ձրիաւարժ դպրոցը հասակ ա-
ռած անդրադէտներին համար:
Դպրոցը բոլորովին տարրական
ուսման ընթացք կունենայ. այդ-
տեղ հասակ առած, բան տա-
րեկանից սկսած մինչև քառա-
սուն տարեկան մարդիկ կը սո-
վորեն հայերէն կարգաւ գրելը և
աղագային ու եկեղեցական տոնե-
րի պատմութիւնը:

Հարկաւոր կը լինէր, մեր կար-
ծիրով, այդ ուսման պրօգրամա-
յին աւելացնել թարգմանութեան
առաջին չորս գործողութիւնները:
Առջին օգտաւէտ են կիրա-
կեայ դպրոցները մի ժողովրդի
համար, որի ստորին դասակարգի
մէջ տարածված է գրագիտու-
թիւնը, ինքն իրան հասկանալի է:

Մեր հասարակութեան մէջ
հազարաւոր մարդիկ կան, մա-
նաւոր ստորին դասակարգին
պատկանողները, որոնք երեսա-
յութեան ժամանակ միջոց չու-
նեցան յաճախել որ և է դպրոց,
որին կատարելապէս դուրկ մը-
նացին ուսումից: Այդ տեսակ-
ները, միջոց չունենալով մանուկ
հասակում ուսում ստանալու,
կըր հասակ են առնում ստիպված
են լինում իրանց օրական աշխա-
տանքով իրանց ապրուստը ապա-
հովել և այնուհետև, իրանց կեան-
քի ամբողջ ընթացքում, այլ ևս
ոչինչ միջոց և ժամանակ չունեն
ստանալ որ և է, թէև, ամենա-
տարրական ուսում:

Այդ տեսակների համար կի-
րակեայ վարժարանները լրաց-
նում են այն ուսումը, որից նը-
րանք իրանց մանուկ հասակում
դուրկ մնացին անաջող հանգա-
մանքների շնորհով:

Չէ կարելի չը համակրել պ.
Քաթմանեանցի գիտաւորութեա-
նը և ցանկալի է, որ պարոնը

օգնողներ զանի իր օգտաւէտ
ձեռնարկութեան մէջ:

Կիրակեայ դպրոցների նպա-
տակն է ստորին դասակարգի
հասակ առած անդրադէտ մարդ-
կանց սովորեցնել կարգաւ, գրել և
հաշիւել, և նոյնպէս ծանօթացնել
կրօնի ամենատարրական ուս-
մունքների հետ, թէ կուզ եկե-
ղեցական տոների կարճ բացա-
րութեան ձևով: Իսկ աղագային
տոների բացատրութեան միջոցով
ուսում առնողը աննկատելի կեր-
պով կը ծանօթանայ իր մայրենի
պատմութեան հետ:

Ահա կիրակեայ դպրոցների
համետ պրօգրամը, առհասա-
րակ, որ չը նայելով իր սահմա-
նափակ և համետ լինելուն, և
թէ խղճմտաբար կատարվի, ա-
հագին օգուտներ կարող է տալ
անդրադէտ դասակարգին, ահա-
գին ծառայութիւն կարող է մա-
տուցանել ժողովրդական լուսա-
ւորութեան գործին:

Ի հարկէ դա գործի սկիզբն է
և թիֆլիսի մի թաղի մէջ այդ
տեսակի դպրոց բաւական է մեր
ամբողջ քաղաքի անդրադէտ
ժողովրդի համար: Յանկալի է
որ քաղաքիս իւրաքանչիւր թա-
ղում հիմնվէին այդ տեսակի դպ-
րոցներ, ցանկալի է որ զանազան
մեղանում պ. Քաթմանեանցի օ-
րինակին հետևողներ և վերջապէս
ցանկալի է որ և անդրկովկասեան
միւս քաղաքները հետևէին
թիֆլիսի այդ օրինակին:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻՑ

Փետրվարի 18-ին

Առաւմտական շրջանների հոգաբարձական
ժողովի երրորդ նիստը կայացաւ փետրվարի 7-ին:
Այդ նիստում քննութեան ենթարկվեցան այն
բոլոր փոփոխութիւնները որոնց մտադրու-
թիւն կայ մայրնէլ այժմեան քննութեանց
սխառեանքի ու հասունութեան աստեղատար
մէջ:

Այժմեան քննութեանց սխառեանք, մանկա-
վարժական խորհուրդների մեծամասնութեան
կարծիքով, աշակերտաց աստիճանը մնում է ու
գոյությունը: Այդ մէջումը շատիկ զգալի է
լինում IV և VI դասաւանդ աշակերտների
համար, ըստ որում նրանցից պահանջվում է
հայերէն — առաջիններից չորս, իսկ երկրորդներից
հինգ: Այդ դասաւանդ աշակերտները
տարուսայ փերջում կրում են մի անտանելի
գոհարութիւն, այն է պիտի պատրաստվեն
գոհարութիւն, այն է պիտի պատրաստվեն
քննութեանց համար այն ժամանակ, երբ նրանց
այժմեայ դասական պարագմունքներից բաւականին
բացահայտ են: Այն ինչ կարելի է բողոքով և
չէ դիմել այդ քննութեանց, ըստ որում ուսու-
ցիչները արգելաւ ընթացքում աշակերտաց բեր-
նացի ու գրաւոր աշխատանքներից կարող են

կազմել իրանց համար կանոնաւոր համագումար
թէ՛ արժանի է արդեօք այն կամ այն աշակերտը
դասաւանդ փոխելու — թէ ոչ: Վերջապէս
թուանդանների սխառեանք, որ այժմ քննու-
թեանց ժամանակ գործադրվում է, պիտի բոլ-
րովին փոփոխվի, մի և նոյն ժամանակ ցան-
կալի է, որ դա մէջ մանկավարժական խոր-
հուրդներին տրուի լայն աստեղութիւն: Բացի
դրանից, մանկավարժական խորհուրդները են-
թացրում են — 1) խափանել աստեղանքի բա-
ժանումը գլխավորների և երկրորդականների, և
ինչպէս տարուսայ ընթացքում, նոյնպէս և քնն-
ութեանց ժամանակ բոլոր աստեղանքից պա-
հանջել միապէս բաւարարուցիչ գիտութիւններ:
2) հասունութեան աստեղատար համար քննադ-
ները, եթէ քննութեանց ժամանակ գրաւոր աշ-
խատանքից աստեղան անբաւարար թուանդան
— Թոյլ արժէք բերանացի քննութեան: 3) ի
զէպտ փառնագութեան կամ որ և ինչ յարգելի
պատմութեան թոյլ ասլ աշակերտներին մնալ
դասաւանդ և երրորդ տարին: 4) քննութեանը
Թոյլ տալու, ժամանակ մանկավարժական խոր-
հուրդներին իրաւունք տալ, որ նրանք ընդհան-
րապէս գիտատեան աշակերտին ոչ թէ թուանդան-
ների հիման վրա, այլ և այդ զէպքում ձեռնարկ
ունենան խորհրդի համագումարը: 5) մանկավար-
ժական խորհուրդներին տալ իրաւունք, որ նրանք
արձակուրդներից չեն լրացուցիչ քննութիւններ
կազմեն այն աստեղանքից, որոնց մէջ աշա-
կերտաց յառաջագիւթութիւնը քննութեանց ժա-
մանակ անբաւարար է երևացել: 6) բոլոր դա-
սաւանդներում մնալ VIII դասաւանդ բերանացի ու
գրաւոր քննութիւնները փոխարինել ընդհան-
րականութիւն: 7) եթէ քննութիւններ լինելու լինեն,
այն ժամանակ V և VI դասաւանդ աշակերտ-
ներին բոլորին ենթարկել քննութեան աստեղ
բացառութեան և պահանջել այն միայն, ինչ որ
անցել են մի տարուսայ ընթացքում:

Հասունութեան աստեղատար քննութեանց
ժամանակ կանոնաւոր ու համագումար են տեղի-
կութիւններ պահանջել VIII դասաւանդ կարգի
իւրաքանչիւր աստեղանցի, իսկ միւս դասաւանդ
կարգներից պահանջել միայն այն, ինչ որ նա-
նաւոր է ու զլխաւոր: Հասունութեան աս-
տեղատար քննութիւն բանդի համար, եթէ նա
որ և ինչ աստեղանցի կարգի է, կարելի է նա-
նաւոր լրացուցիչ քննութիւն երեք կամ չորս
ամսից յետոյ, կարելի է Թոյլ տալ հասունու-
թեան քննութեանը և այն աշակերտաց, որոնք
փերջին տարուսայ ընթացքում իրանց Թոյլ բնա-
ւորութեամբ և անտարբերութեամբ զէպի իրանց
աշակերտական պարտաւորութիւնները ցոյց են
տուել իրանց բարոյական աւատութիւնը: Հասու-
նութեան աստեղատար քննութեանը Թոյլ տալու
ժամանակ աշակերտիւն չը դարձնել այն կանո-
նի վրա, որի գործութեամբ Թոյլ չէ արգելաւ քննու-
թիւն բանդելու այն անձանց, որոնք Թոյլ ու
զուրա են եկել գիմնագիտայից, կամ որ և ինչ
առաւմտական և որոնք չարանակելով իրանց
ուսումը գոցանում, չէին կարող փերջացնել
իրանց կատարեալ կուրսը գիմնագիտանքի հա-
մար նշանակած ութ տարուսայ ընթացքում:

Ժողովի անդամներից մի քանիսը յայտնել են
այն միտքը թէ՛ մանկավարժական խորհուրդ-
այն կատարել են իրանց պատանք ու յանձ-
նարարութիւնը և բացարձակ ու միշտ անգամ
հիմնադրաւ ցոյց են տուել այժմեան կրթութեան
ցանկութեան ու միջոցների գործադրիչ սխառե-
մայի Թոյլ կողմերը: Վերանորոգութիւնը ան-
հրաժեշտ է: Դպրոցի ինքնուրոյն գործողները
հակացնել են արժանատեան փոփոխութեան ան-
հրաժեշտութեանը այն հայեացքների, որոնք
միշտ այժմ ունեցել են դասաւարտութեան
նպատակի վրա: Դպրոցի նշանակութիւնը ու
նրա ինչպիսի պիտի լինի աշակերտի ընդհանուր
զարգացումը, և ոչ թէ կրտսերական լիզանքի
ուսումնասիրութիւնը: Այժմեան դպրոցի սխա-
րանքն է — անհայտ յարգանք զէպի արտաքին

մեր և արժանաւորներ — զէպի ներքին բովան-
գակութիւնը: Հիմնադր ու լայն պրօգրամներ,
փառաւոր քննութիւններ, երեւի աստեղատար
հասունութեան համար — այն մեր ուսման
նպատակը: ամենքը գիտում են այդ նպատակին
ու նրա մէջ կարգում է կատարեալ ուսումը,
զարգացումը ու գիտութիւնը: Աշակերտաց ընդ-
հանուր բնաւորութիւնն է թշնամութիւն և ա-
տեղութիւն զէպի ուսուցիչները: Աշակերտների
զէպի վրա միշտ կանգն է դանդաղեան տուրը —
քննութիւնները, յետոյ աստեղի ցանկութիւն
չուտով ազատվելու այդ անարկու օրից, ուստի
և գիտում են ամենայն տեսակ խտրաբայութեան
իչ Բոյ բարոյական զգացմունք պիտի զգայ ու-
սուցիչը զէպի այն աշակերտները, որոնցից նա
իւրաքանչիւր բոլոր խտրաբայութիւն է սպա-
սում: Հասկանալի է, որ այդ զէպքում ուսուց-
չաց բարոյական ազդեցութիւնը աշակերտաց
վրա տեղի չէ կարող ունենալ: Պահանջները ա-
շակերտից այնքան չափ են, որ նրան կատարել
նա չէ կարող, ուստի և նա ամենայն միջոցնե-
րով աշխատում է լաւ կերպարանք տալ իր աշ-
խատանքին, քան թէ խելապէս է: Դպրոցը պի-
տի ընդհանուր զարգացում տալ, իսկ զարգաց-
ման առաջին նետանքն է պարտաւորու-
թեանց անաշխատութիւնը: այն ինչ աշակերտի
վրա բարդվում են այնքան պարտաւորութիւն-
ներ, որոնց նա գոհարանում է կատարել և
արանով ուղղակի կարգում է աշխատանքի ամեն
մի բարեխղճութիւնը: Այն առաջին ու բազմա-
սակ գիտութիւնները, որ պահանջվում են աշա-
կերտներից, հիմնաւոր կերպով մեզ բերել ան-
կարելի է, նախաւոր է պահանջները փոքրաց-
նել և այն ժամանակ կրթութեան գործը լինել
բաւ ինքեան յառաջ կերպիւ: Այդ բազմա-
սակ գիտութիւնները, որ պահանջվում են աշա-
կերտներից, չուտով կը բթացնեն ու կը մնան
դեռ չը զարգացած ու չը հասունացած միտքը,
քան թէ նրան կը զարգացնեն:

Ասում են թէ այդ նիստում եղել են և ուրիշ
կարծիքներ, թէ չէ հարկաւոր չեղել համա-
խաւային փոքրիկ և ինչ լիզանքը պիտի հիմն
համարել գիմնագիտական ուսման: Դրա եւրպա-
կան ազդերի համար հին լիզանքը այնպիսի մի
ուժեղ միջոցներ են, որոնցով նշտ կարելի է
ծանօթանալ հին պատմութեան և հին փիլիսո-
փանքի ուսման հետ, իսկ մանկավարժական
կազմից դրանք ինքնուրոյն աշխատութեան հա-
մար աւելի շատ նիւթ են տալիս, քան թէ միւս
գիմնագիտական աստեղանքները: Կարգաւոր
հիմնականները աշակերտը ինքնուրոյն կերպով
ծանօթանում է մարդկութեան պատմութեան
ամբողջ շրջանի հետ, ուստի և նա կարող է
կատարեալ կերպով ենթարկվել մեր ինքնուրոյն
ու գիտական դաստիարակութեան:

Բայց թէ Բոյ նետանքի եկան հոգաբարձու-
ները ու խորհրդի անդամները — այդ թագնում
եմ միւս անգամուսն:

Ա. Գալստեան

ՆԱՄԱԿ ՏԱՐԻՑԻՒՆԻՑ

Յունվարի 30-ին

Վանի տարի որանից առաջ Եւրօքիին հայերը
իրանց մէջ ցանկացել են կառուցանելու մէկ
փոքրիկ աղօթատուն և այդ նպատակով ժողովել
են նուիրատուութեամբ զանազան անձինքներից
գրաւ: Բայց յետոյ միանայն յոծարութեամբ,
հիմնովում շատ արժանի սկզբունքների վրա, ո-
րոնցից գլխաւորն այն է, թէ Եւրօքիին մէջ հայերը
գլխաւորապէս, սակաւ միայն բացառութեամբ,
համարեա ֆոթօգրֆի առեսուրով պարագիծներ
են, այդ կառուցանուելիք աղօթատուն յանաւոր-
ները պէտք է լինէին այդ հայերը, բայց որով
հետեւ կոփկանան երկրաւոր զին պարագայում
է արգել և ոչ շատ հեռու աղագայի մէջ ֆոթօ-
գրֆի առաւատարը եթէ ոչ հիմնովին, բայց ան-

պատահաւ զլիաւորապէս տեղափոխելու է Սե-
նայի եղբայրի նաւանդեցաւ քաղաքներէ մէկը
մէջ—նաւանդեցաւ է Սաթուր—յայնմամ այս
նաւերը առկայած պէտք է լինեն իրանց զոր-
ծունելութեան չքանք տեղափոխել Սաթուրի
այն տեղ: Եւ գրանով ազգայնական գոյութիւնը
չբանում է և այն գրանները, որ գործ էին գրած
եղել նրա կառուցմանը՝ կորած և անտեղի են լի-
նելու, մնալով անտեղ ժամանակների հոգեմեծ
մէջ մնալն, նայոց աւերակների թիւը պէտք է
աւելցանայ:—Այս այս և սորանման մի քանի
պատահաւորեց տեղափոխման 25-ին պ. Չա-
քար Սարուքիւնեան կրտսերին իրանցի տանը
ժողովելով՝ միմեանք զանգեցին որ թողնեն այդ
ազգայնական կառուցանելը և այն գրանները, որ
մնում են չլինել պ. կրտսերին իրանցի մաս ա-
ռաւարկին մեր ամենից քաղցած Կ. Պոլսի
(Միաշուշ ընկերութեան) ք. Ներքայ գտնված
անմիջական անմաք յայտնեցին թէ ցանկանում
են իրանց նախադրութիւնը մէկ այլ քաղաք-
ական նպատակի նախադրելու. այդ անմաք կամ-
քը միմեանք քաղցելով, թողնում են, պ. Պոլս-
նից ստացաւ իր նախադր 100 րուբլին և իսկույն
յանմեջ պ. Սաթուրեանցին նայեցաւ. Սա-
թուրը (Մարգարեան ընկերութեան) անմա-
քի անդամակցութեան նախադր (Այդ միջոցին մէկ
անգը պատահեց, որը ցոյց է առաւ Սարգիսի
նայերի հոգեմեծ—պ. Սաթուրեանց յայտնեց որ այն
100 րուբլին (Մարգարեան ընկերութեան)
նայեցաւ յանմեք է առնում և 5 րուբլի աւելաց-
նում է միայն թէ ինքը տանի, իսկ պ. Սաթու-
րեանցը 6 րուբլի նախադր և ստացաւ նախա-
դանելու ընկերութեան անմաքի անդամակ-
ցութեան (մարտ)՝ Երկրորդ՝ պ. կրտսերին իրանցի
իր 200 րուբլին յետ ստացաւ (Փոքրիկ Սաթու-
րեանց ընկերութեան) միմեանք անմա-
քի անդամակցութեան և երկու ուրիշները 100, 100 րուբլի
իրանցի իրանց, զիս յայտնի չէ ինչ նպատակի
կը մտնեն: Յիշեց 500 րուբլին գուրա գտնով,
մնացեալ փողը, որ 600-ից պակասում էր պա-
կաւր լցրին անմաք ներքայների և յանմեքին
պարտեալ կրտսերին իրանցին նախադր ընկեր-
ութեան փոխադրի (Միջոցին իրանցի տանը, որ-
պէս և միայն որը կատարել է:

Այժմ, պարտեալ իրանցի տանը, ինչ պար-
տաւորում են այս նախադր յայտնել և պ. որ և
զուր քաղաքները մեր պատահական թերթի մէջ
հրատարակելու ի գիտութիւն այն պարտեալների,
որոնք այժմ չեն այտեղ:

Ա. Չաթուրեանցեանց

ՆԱԽԱԿ ԻՅՅԻՐԻՑ

Փետրվարի 1-ին

Ազգայնական կամ Եւրոպայի 33 ր. 32 կողմէ. ինչո-
ւով նայեցին ուր նային է:

Այս գումարից 25 ր. պ. Սաթուրեանց կանայեանց
նախադր իր որդւ. Աւետիսի նախադրի ուրախու-
թեան առիթով, 2 ր. տեղին զայնմ կանա-
յեանց, 1 ր. ա. Սաթուրեանց կանայեանց, 90 1/2 կ.
արժանապատիւ Տէր-Սաթուրեանց Տէր-Սաթուրեանցին
իր կատարած մի պատիւից:

Իր կողմից յանձնեց 5 ր. և անմաք-
նախադր նախադր, ուղարկում է մէկ 33 ր.
32 կողմէ:

Ինչոքից որ ուրախութեան այտախի առիթ-
ներում նպատակում են իրանց կատարութեան
չափ ինչոքի երկուս գործընկերին, ինչպէս պ.
Ա. կանայեանցը նախադր 19 ր. ցանկալի էր
որ պ. Սաթուրեանց կանայեանցին նախադր չը մաս-
նային և մեր նախադր վանի առիթով նայ եղ-
բայներին:

Առ. կանայեանց

ՆԱԽԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

Փետրվարի 4-ին

29 գիտեմ ուրիշ քաղաքի մարդիկ ինչպէս են
փրկարկում իրանց մէջ ընտելաց այս կամ այն
լրացրի թղթակցներին, սակայն եւ կանան, որ
այդպիսեանց գրութիւնը Գանձակում շատ նեղ և
անմաքանելի է: Մեր քաղաքացի մի քանի
պատահելի պ. պ., որոնց զեմ ըստ մեծի մասին
ուղղվում են նախադր և որոնց անունները
պարզապէս թէ չեն չիջում նախադրի մէջ,
այնուամենայնիւ նրանք իրանց պատկերը
պարզ, ինչպէս նայելի մէջ, տեսնելով, փոխա-

նակ նախադրի իմաստներին ու զարմելու և
իրանց գործը նախադրապէս արդարացնելու, ընկ-
նում են խաղաղացաւ որոնք նախադրին և
այս զեղքում չը նախադր իրանց չարանելը նը-
պատակներին, աշխատում են իրար տեղը որոն
կամ նրան գրադարելու: Այստեղի գլխաւոր պատ-
հաւոր, որ Գանձակում փողը ի շատ և մասնա-
մարդը եթէ կամենում է մի անուրաքանչիւ ճշ-
մարտութեան երևան նախադր և և լրացրի մի-
ջոցաւ, քաղաքի անգամ տեղափոխել է լինում կամ
մակնաւորում, կամ գանձակում տաւորի ստորա-
րութեանը ուղարկել իր նախադր. նա աւելի
աշխատում է այնպէս յարմարել տեղադր
նախադրանքներին նա, որ բնաւ չենթարկի
այդպիսի կապաւանաց:

Եւ անն առաւին պէս մի տեղի պատկեր է
ներկայացնել լրացրի Ն 7 ներքին լուրերի մէջ
հրատարակած մի քանի տող ուսումնարանաց
փրկարկութեան գրութիւնը: Չեր թղթակցից
և իմ անմաք թղթակցան ազուտ քաղցելով
այն նախադրանքից, որ եւ թիֆլիս եւ գալիս,
նայն միջոցներին նախադրում է և մէկ թէ՛ մեր
քաղաքի նայոց գործընկերը շատ անմաքիմար
գրութեան մէջ են, չարով անմաքանակ տեսու-
ների, անմաք փորձապետների և փրկի առա-
նակ անմաք և իրանց պարտը չը նախադր
նախադրանքներին: Նա առաւարկում է, որ մա-
քաւորը իր իրաւունքները նախադր, նախադր
նախադրանքներին անմաք գործունէութեան նը-
րանց յանցաւոր կատարանալութեան վրա և ու-
րի կողմից չը ինչոք միջոցներ լաւ տեսու: և
որնաւոր ուսուցիչներ, թերեւ առաւ նախադր:
Այս ազգաւ էլ առիթ են տաւում Գանձա-
կում մի քանի քաղաքացիներ պարտեալ լուր
առաւելու իրք թէ այդ տեղեկութիւնները եւ
եւ նախադր և մէկ:

Բաւարարին նպատակ չունենալով այն նախա-
կաւ ինքեւս կամ ուրախալու աղիւս
թղթակցներին ըստ մեծի մասին մեզ և նախա-
դար յայտնած գուրա նախադրութիւնները, եւ
միայն կամենում եւ ծանուցանել թէ՛ այն որից
երբ եւ թողել եւ գործընկերի չէրը, մինչ ցարդ
այնին նախադրութիւն ու մի խմբացի նա
չեւ ունեցել որ և ինչ առաւարկ փրկարկու-
թեանը:

Ինչոք և այնպէս իմ կողմից քաղաքացիներ
խորհուրդ կը առայ այս անգամ մեր գործընկեր
մի քանի փրկարկաւ փորձապետներին, որ նրանք
փոխանակ (արհամարհանաց) արժանապատիւ
անմաք թղթակցի գրութեանը և սրա ու նը-
րա առաւ խանկ միջոցով, քաղաքի բաւով (կին-
ա) անունակով, գրադարութիւններ անելու:
Երբեքն պ. նախադրի յայտնած մարդը,
հիմնով աւելի նախադր փառաւոր վրա, իսկ
եթէ նրանք գրում են, որ իրանց և նախադր փա-
խանակ քաղաքացիներ մեր գործընկեր անունը,
տեղի պէտք է ստորացնեն, զան թող խոնհա-
րար լինեն...

Մ. Եղիսեպոսեանց

ՆԱԽԱԿ ՎԱՐՈՐԵԱԳԵՏԻՑ

Փետրվարի 5-ին

Ստորագրութիւն քաղաքացի վարդապետ
նախադրութեան մէջ յարուս նայոց (Միաշուշ)
ընկերութեան, ինչ յաղագիտա ինչոքներում և
նախադրութեանում ժողովել մի փողից գումար,
որը ուղարկելով մէկ, ինչոքում եւ միմաքաւոր
խմբացի, բարեհաճել այս փողը գործել ըստ
պատկանելոյն և պ. պ. նախադրաւ անուննե-
րը աղիւս մեր թերթի մէջ, թէ. Ե. Տէր-Վարդա-
րեանց 3 ր.: Մովսէս Վարդանեանց 2 ր., Ղ.
Տէր-Վարդանեանց 2 ր., Աղբ. Աղանեանց 2 ր.,
Եփրեմ Մամիկոնեանց 2 ր., Ա. Շաթուրեանց 1 ր.,
Մ. Տ. Պ. 1 ր., Մ. Մայիսեանց 1 ր., Տ. Բըդ-
նուն 1 ր., Վանո Առաքաւանց 1 ր., Գրի-
գոր Մայիսեանց 1 ր., Փիլիպոս Նախադր-
եանց 2 ր., Վարդ Ռաբանեանց 1 ր., կա-
րապետ Գանձակ 1 ր., Յովհաննէս Կարմի-
կեանց 1 ր., Շարսեան Շարսեանեանց 1 ր., Յո-
վնիկ Շարսեանեանց 3 ր., Պերն Պերնեանց 3 ր.,
Գառար Տէր-Գրիգորեանց 1 ր., Ստան Գրի-
գորեանց 1 ր., ա. Եղիսեպոսեանց 1 ր., Մարգար
Մանգալեանեանց 1 ր., Աղբ. Լ.
Փնդեանց 1 ր., Վանո Ունիկեանեանց 1 ր.,
Չարսեան Արեւեանց 2 ր., Մարգար Աղանեանց 1
ր., Ք. Գ. Ս. 1 ր., Նիկ. Դեղեղեան 1 ր., Ս.
Սարգսեան 1 ր., Վարդան Վարդիկեանց 1 ր.,
Ա. Ներսիսեանց 1 ր., Գար. Յովսէփեան 1 ր.,

Մկրտիչ Գանձակ 1 ր., Խաչատուր Վարդի-
կեանց 1 ր., Արսէն Տէր-Մարտիրոսեանց 1 ր.,
Լ. Թանգեանց 1 ր., Գ. Եղիսեանց 1 ր., Արսէն
Շարսեանց 1 ր., Տիգրան Չարսեանց 1 ր.,
Ստորա Չարսեանց 1 ր., Աւետիս Միկիկեանց
1 ր., Խաչատուր Շարսեանց 1 ր., Ս. Շար-
սեանց 1 ր., Ս. Ստանեանց 1 ր., Ստոր Չա-
րսեանց 1 ր., Կրտսէս Վարդանեանց (ստա-
ղապի) 5 ր., Չարսեանց (Աղանեանց)
5 ր., Նիկ. Արսեանց 1 ր., Բ. Յովսէփեանեանց
1 ր., Ա. Տէր-Աւետիսեանց 1 ր., Նիկ. Առա-
նեանց 1 ր., Պ. Յովսէփեանեանց 1 ր., Նիկ.
Շարսեանց 1 ր., Յարութեան Արիսեանեանց 1 ր.,
ընդամենը 74 ր.: Այս գումարից 13 ր. ժող-
վել է Պ. Ս. Չեղանեանցը, որից նայն պարտի
և նախադրաւ ցանկութեամբ ժողովել է մի ուղ-
արկարկութեան նպատակի նախադր 5 ր., որը նա-
խադր ընդունաւ գումարից, մնում է 69 ր.:
Փառաւ ժողովը ընդունում եւ ինչ վրա—ստ-
րագրութիւնը չարանակում է:

Մ. Տէր-Պետրոսեանց

ՆԱԽԱԿ ԵՐԵՄԻԱՆԻՑ

Փետրվարի 6-ին

Անցեալ 1880 թուականի փրկարկում մեր քա-
ղաքացի երեւի գրաւորաւ պ. Ղ. Վարդա-
րեանցը մի զեղքից միայն յաղացել իր մէջ, Այդ
միայն Գաւառեանեան աղբիւրից ծանկած ա-
ռաւ քաղաք զուր բերելու անմաքութեան
է, որ փողաց ժամանակից զգալի է երևանցի-
րի նախադր, թէ և նին ժամանակից սկսած քա-
ղաքի Գեմի-Ռուրուկ կողմից թողը մինչև այժմ
եւ ուղղվում է այդ աղբիւրի չիքի տեղի մասին,
այն քաղաքի և անմաքի մէջ եղած մասաւորա-
պէս 15 վերան նախադրութիւնը և առաւ քաղ-
վելով պատհաւ են լինում չիքի աղբակու-
թեան, որով յայտնի են քաղաքում նախադր միայն
չիքը:

Այս բարի և օգտակար միայն իրադրութեան
նախադր, պ. Ղ. Վարդանեանցի առաւարկութեամբ
զիս անցեալ տարի մի մասաւոր յանձնադրով
կողմնակցաւ, որ պէտք է յանել, թէ աղբիւր
մարտիւր է մի այդպիսի առաւ գոյութիւնը
քաղաքի նախադր, թէ ոչ, Ունենաւորովի արա-
նադրութիւնից երևում է, որ Գաւառեանեան
աղբիւրից զուր բերելու միայն մարտիւր է և ա-
ւելի յարմար կը լինել, եթէ առաւ սկիզբը փր-
կարկել այն աղբիւրներից, որոնք քաղաքացի
չիքում են Աղագորի և Արաւոսի գոյտերն ու
արտերը: Ունենաւորովի այն կարծիքի է, որ
քաղաքի իրաւունք ունի օգտուել այդ աղբիւրի
չիքի և այն ոչ թէ այնպէս, ինչպէս մինչև այժմ
էր, ստանալով զիւրապետներից մի քանի բանէ
չուր, այլ իրաւունքիւր տարի բանին վեր առ-
նել, նախադր աղբիւրների մէջ եղած չիքի առա-
ւարկութեանը:

Պ. Ղ. Վարդանեանցը, հիմնով յանձնադր-
ովի կողմնակցութեան վրա, վերջին օրե-
րում մի յայտարարութիւն աւելց քաղաքային
խորհրդարանին, որ ստ խորհրդակցութեան եւ-
թարկել չիքի այդ նայոց, որը բաւարար վնակ-
լու նախադր նա իր կողմից առաւարկում է 10,000
րուբլի: Այս մի անմաքից պարզ ապացոյց է
մեր գրաւորների և նայնաւոր քաղաքացիութեան,
որ նախադր գուրա մինչև այժմ կապաւելով էին
խաւում մեր քաղաքացիները: Եթէ այդ 10,000
րուբլու վրա աւելցանք զարկաւ մի առան
նախադր բուրջի, այն ժամանակ նախադր կարող
ենք տեղ, որ Գաւառեանեան աղբիւրից չու-
տակ զուր բերելու և քաղաքի մի քանի մա-
սերում բանակուց յետոյ, մեր կողմնակց
այժման գործածվող առաւ ու ապակաւում
չիքից, որոնք շատ անգամ Գաւառեանեան
գլխաւոր պատհաւ են գտնում: Որոնցից ա-
ւելցանք մնացած առան նախադր բուրջ, գուրա
նայոցն մեզանից: Մեր պարտ իրաւունքները,
որոնք քաղաքի ներկայացուցիչ են նախադրում,
իրանց մասաւոր փորձապետութեամբ կարող են
զուր բերել գործը: Երանցից զիցուր 20 նոյն
փորձով տան մէկը 500 րուբլ. թող լրացնեն
այդ գումարը, այն պայմանով, որ մի երեք կամ
փրկարկաւ չուր տարաց յետոյ ստանան իրանց
փողը առիթով: Այդ պայմանաւորում առան
փողը, առան քաղաքի բերելուց յետոյ, շատ
նախադրութեամբ կարելի է ստանալ քաղաքի նա-
խադրութիւնից առան ծանրաբեւեւում: Նրան-
քայն իմանալով թէ զուր, պ. պ. իրաւունքներ, քա-
ղաքի իմանալով ներկայացուցիչներ կը նախա-

վել և թէ քաղաքը արժանապատիւ կը լինի յառա-
կ և մարտի զուր խանութ և օրնելու մեր անցեալ
գործունէութիւնը քաղաքի օգտին: Ինչոք որ-
հեան և այդ զեղքում պ. Ղ. Վարդա-
րեանց արած մասաւորութիւնը շատ մեծ կը լինի քաղա-
քի նախադր, անմաք անմաք իրաւունք առաւ
չիմաթիւնից յետոյ, կը տանք նորան Ղ. Վա-
րդան անունը:—Ապաւում ենք խորհրդարանի
չաւառովի վնակին:

Յովհաննէս-Չեթուր

ՆԱԽԱԿ ԼՈՒՐԵՐ

Ամիս 19-ին ՉԱԲԱԹԱԼԻ նայոց եկեղեցում
ինչպէս մեզ գրում են, կատարվեցան Թաղաւոր
կայարի գումարկութեան տանի առիթով մաղ-
թանքներ և աղա վարդանայ պատեարարը նա-
խադրների շիշտակին նոյնանգրաւ:

ՍԱԼԱՆԻՑ մեզ գրում են փետրվարի սկզբ-
ներից նախադր: Անցեալ 1879 և 1880 թեթի
թանգութիւնից օգուտ քաղցելով, մի քանի պա-
րաններ մեծ քանակութեամբ առան ցորեն և
զարի և լցրին իրանց անմաքութեամբ, յայտնա-
նալով այս տարի էլ թանգ ծախել այդ միջոց-
ները ժողովրդի վրա: Ինչոք նրանք սխալեցան,
այնան ցորենը աղա կաւանակների պատհաւով
մեծ թերթիւթիւն խաւաւաւով, մեր չարքնե-
րը տեղեկացան իրանց զիցած ցորենն ու գործն
էման զեղքով ծախել ժողովրդի վրա: Այդպէս,
որնակ, 1 ր. և 40 կողմով գտնված ցորենի
պողը այժմ սկսեցին փառաւել 1 րուբլիով, իսկ
1 րուբլիով գտնված ցորեն փառաւում են 50 կո-
պէկով: Ժողովուրդը զոհ է, իսկ քանի երկար-
վող նախադրութեանը սխաւում են նախադր որ
նախադրութեանը պատհաւ է նրանց իրանց
մեղքերի նախադր:

ԱԼԼԻՔԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ մեզ նախադրում են
նախադր գնելու կենտական գլխաւոր պատեար-
րի վրա, որոնք այդ քաղաքում որից որ ընկ-
նում են, ինչպէս մեզ գրում են, Ալի-րի պող-
արժէ 1 ր. 60 կոպէկը 14 մինչև 16 րուբլ.
թեան նայոց 5 կոպ. ֆունտը: Միայն միջ
թանգ է, որնակ ուրախ մի ֆունտը 10 կո-
պէկ, ստարքինը 8—10 կոպէկ: Պարի պող-
արժէ 4 րուբլ:

Մեզ գրում են ԱԼԼԻՔԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ նախադր: Մե-
շակի նախադրները մեծ նախադրութեամբ են ը-
գումում քաղաքի նայ-կաթիլների չիքանում
(Միջոցին) աղագային օրան է, նա պաւալում է
և լուսաւորական, և կաթիլից և լուսաւորական և
մանաւորական նայերի նախադրական և լուսաւոր-
կան շանի: (Միջոցին) աղագային միմեանք է քա-
ղաքում,— նախադր նրան, իսկ նրանք, որոնք
աղագային միմեանք գաղափարի զեմ են, կամ
խաւաւորութեան պատհաւով,—այդ տեսակ քաղա-
ւ է ա զործիւններին, եթէ ժամանակիցները
չիմանան զեմ և նախադր, նրանք իրանց արա-
ւաւոր վաւ և ը աղագայում կը ստանան աղ-
գից, երբ աղը կը նախադր իր ինքնանախադ-
րութեանը:

Մի նախադրի պարտեալ մեզ նախադրում է
նախադր: Նախադրի Աւետիս Նախադր-
նը, փորձանելով 1869 թ.ին, կապից էլ լինում
նայոց եկեղեցում 2,000 րուբլ. Նախադրեալ
մասնակցները, քանի մի մասնակց անցած նը-
մանից յետոյ բերեցին մի քանի սայլ կիւր և ա-
մեքն եկեղեցու գաւթում, իրք թէ պարտու չ-
նելու գիտաւորութեամբ: Ինչոք անաւ 1881 թ.ին
է և մինչև այժմ ոչ պարտու չիմաթիւն է
սկսում, ոչ էլ կապից կատարվում: Ո՛ր է 2,000
րուբլ գումարը: Նայոցից չը կայ:

ԱԼԼԻՔԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ մեզ գրում են: Յովսէփի
24-ին փորձանելուց ապաւելի պատաւոր և
պատեարկի 66 տարեկան ծերունի, մասնակց
Գրիգոր Տէր-Կրտսերեանց: Նախադրեալ յայ-
նի էր, որպէս քաղաքի քաղաքի և քաղաքի
անմիջական առաւինը: Նրա չարով չուր
գերդատաններից շատերը աղագային էին և նրա-
ցից մի քանիսը աղագային են այժմ: Նախա-
դաւր կապից իր կարողութիւնը իր միմեանք
անց պ. Յովհաննէս Տէր-Կրտսերեանին, պա-
տեարկելով նրան չիմել Աղագայութեամբ մի նա-
խադր եկեղեցին, 200 րուբլ. նախադր տեղ-
երկուս գործընկերին և 100 րուբլ. քաղաքի աղ-